

Strategie rozvoje

Mariánskolázeňska

2014 – 2020

Červenec, 2014

Obsah

1 Úvod.....	3
1.1 Základní informace o strategii.....	3
1.2 Kontext vzniku a existence strategie	3
1.3 Účel strategie.....	4
1.4 Uživatelé strategie	4
1.5 Ostatní relevantní strategické dokumenty	5
2 Definice a analýza řešeného problému	5
2.1 Definice řešeného problému	5
2.1.1 Fyzicko-geografická analýza	7
2.1.2 Socio-ekonomická analýza	8
2.2 Prostředí a očekávaný budoucí vývoj	20
2.3 Revize stávajících opatření.....	22
2.4 Vývoj při tzv. nulové variantě.....	22
2.5 Souhrn výsledků klíčových analýz (SWOT analýza).....	22
3 Vize a základní strategické směřování.....	25
3.1 Logika intervence, hierarchie cílů strategie	25
3.2 Vize a globální cíl strategie	26
3.3 Strategické cíle strategie	26
4 Popis cílů v jednotlivých strategických oblastech	26
4.1 Název a popis specifického cíle, dopady jeho naplnění.....	27
4.2 Přehled a popis opatření	27
4.3 Výsledky a výstupy realizace jednotlivých opatření (aktivit), indikátory.....	27
5 Implementace strategie.....	28
5.1 Implementační struktura a systém řízení implementace strategie	28
5.2 Plán realizace aktivit	28
5.3 Časový harmonogram	28
5.4 Rozpočet a zdroje financování.....	28
5.5 Systém monitorování a evaluace realizace strategie.....	29
5.6 Systém řízení rizik a předpoklady realizace strategie	29
6. Postup tvorby strategie.....	29
6.1 Autoři strategie a zúčastněné strany	29
6.2 Popis postupu tvorby strategie	29
7 Přílohy	30

1 Úvod

1.1 Základní informace o strategii

ZÁKLADNÍ INFORMACE O STRATEGII	
Název strategie	Strategie rozvoje Mariánskolázeňska 2014 – 2020
Kategorie strategie	Strategie rozvoje dobrovolného svazku obcí
Zadavatel strategie	Mariánskolázeňsko
Gestor tvorby strategie	Mariánskolázeňsko
Koordinátor tvorby strategie	Mgr. Richard Štěpánovský
Rok zpracování strategie	2014
Schvalovatel strategie	Valná hromada Mariánskolázeňska
Datum schválení	13. 8. 2014 Usnesení Valné hromady Mariánskolázeňska č. 5/2014
Forma schválení	Usnesení Valné hromady Mariánskolázeňska
Poslední aktualizace	
Související legislativa	Usnesení Vlády České republiky ze dne 2. května 2013 č. 318
Doba realizace strategie	Listopad 2013 – červenec 2014
Odpovědnost za implementaci	Statutární představitel Mariánskolázeňska
Rozpočet implementace	Viz příloha č. 1
Kontext vzniku strategie	Strategické plánování rozvoje mikroregionu v programovém období EU 2014 – 2020
Stručný popis řešeného problému a obsahu strategie	Strategické plánování rozvoje mikroregionu

1.2 Kontext vzniku a existence strategie

Mariánskolázeňsko je etablovaným dobrovolným svazkem obcí založeným dle § 46 a násl. zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění. Svazek byl registrován u Krajského úřadu Karlovarského kraje dne 27. 11. 2003 (číslo registrace 4/2003). Zakládajícími členy svazku byly na základě usnesení zastupitelstev obcí: Obec Drmoul, Obec Dolní Žandov, Město Lázně Kynžvart, Obec Stará Voda,

Obec Tři Sekery, Obec Valy, Obec Velká Hleďsebe, později se připojila Obec Vlkovice (14. 2. 2006) a Obec Trstěnice (1. 1. 2010)¹. Základní identifikační údaje:

Název: **Mariánskolázeňsko**

Právní forma: **dobrovolný svazek obcí**

Sídlo a doručovací adresa: **Tři Sekery 157, 354 73 Tři Sekery**

IČ: **71 20 33 54**

Email: **marianskolazensko@seznam.cz**

Telefon: **+420 736 650 956**

Web: **www.marianskolazensko.org**

Předmětem činnosti a cílem svazku je spolupráce obcí, ochrana a prosazování společných zájmů obcí v rámci všestranného rozvoje oblasti Mariánskolázeňska (životní prostředí, územní plánování, podpora malého a středního podnikání, bydlení, školství, využití volného času, doprava, turistický ruch, péče o památky, informatika, a.j.), zabezpečení koordinovaného postupu obcí při všestranném rozvoji oblasti (zejména dosažení optimálního rozvoje venkova za dodržení principů trvale udržitelného rozvoje), soustředění sil a prostředků při prosazování záměrů přesahujících svým rozsahem a významem možnosti jednotlivých členů, včetně zajišťování příslušných finančních zdrojů (blíže viz Stanovy svazku²).

Pro zachování koncepčního rozvoje jsou aktualizovány strategické rozvojové dokumenty jednotlivých členů i svazku samotného. Strategie svým časovým horizontem reflektuje na plánovací a dotační období Evropské unie 2014 – 2020.

1.3 Účel strategie

Cílem tohoto strategického dokumentu je koncepční trvale udržitelný rozvoj.

1.4 Uživatelé strategie

Strategie je primárně určena dobrovolnému svazku obcí Mariánskolázeňsko. Sekundárně ji mohou využít i jiné subjekty (např. pro prokázání souladu

¹ Svazek je pokračovatelem činnosti Sdružení obcí Mariánskolázeňska, které sdružovalo 15 obcí na území Karlovarského a Plzeňského kraje: Dolní Žandov, Lázně Kynžvart, Mariánské Lázně, Stará Voda, Tři Sekery, Valy, Velká Hleďsebe, Vlkovice, Zádub-Závišín, Drmoul, Chodová Planá, Lipová, Lestkov, Planá, Trstěnice. Rozložení na území dvou krajů komplikovalo práci sdružení, zejména s ohledem na získávání dotací. Vyšší počet členů bránil rovněž flexibilitě. Sdružení ukončilo svoji činnost v roce 2008.

² Dostupné na www.marianskolazensko.org

projektových záměrů s rozvojovými záměry svazku při čerpání národních či evropských dotací).

1.5 Ostatní relevantní strategické dokumenty

Strategie je v souladu s řadou strategických dokumentů, zejména:

- Program rozvoje Karlovarského kraje pro období 2014 – 2020 - strategická část³
- Strategie území správního obvodu ORP Mariánské Lázně v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a přeshraniční spolupráce
- Strategie rozvoje členských měst a obcí uvedených v kapitole 2.1

2 Definice a analýza řešeného problému

2.1 Definice řešeného problému

Strategie je široce zaměřená na komplexní rozvoj sledovaného území dobrovolného svazku obcí (mikroregionu). Rozvoj území není možné řešit izolovaně a proto je pozornost věnována širším regionálním vazbám a souvislostem⁴. Svazek obcí leží na západě Česka při bavorské hranici (Karlovarský kraj, okres Cheb, obec s rozšířenou působností Mariánské Lázně a Cheb). Dobrovolný svazek tvoří: Dolní Žandov, Drmoul, Lázně Kynžvart, Stará Voda, Valy, Velká Hleďsebe, Vlkovice, Trsnice, Tři Sekery.

Geografické souvislosti jsou zřejmé z následujících obrázků (mapových znázornění) č. 1 a 2.

³ Program rozvoje Karlovarského kraje pro období 2014 – 2020 - Strategická část (2012): Karlovy Vary: Karlovarský kraj (zhotovitel: České Budějovice: Cassia Development & Consulting s. r. o.). [Dostupné z: http://www.kr-karlovarsky.cz/kraj_cz/karlovarsky_kraj/dokumenty/koncepce/seznam/PRKK.htm].

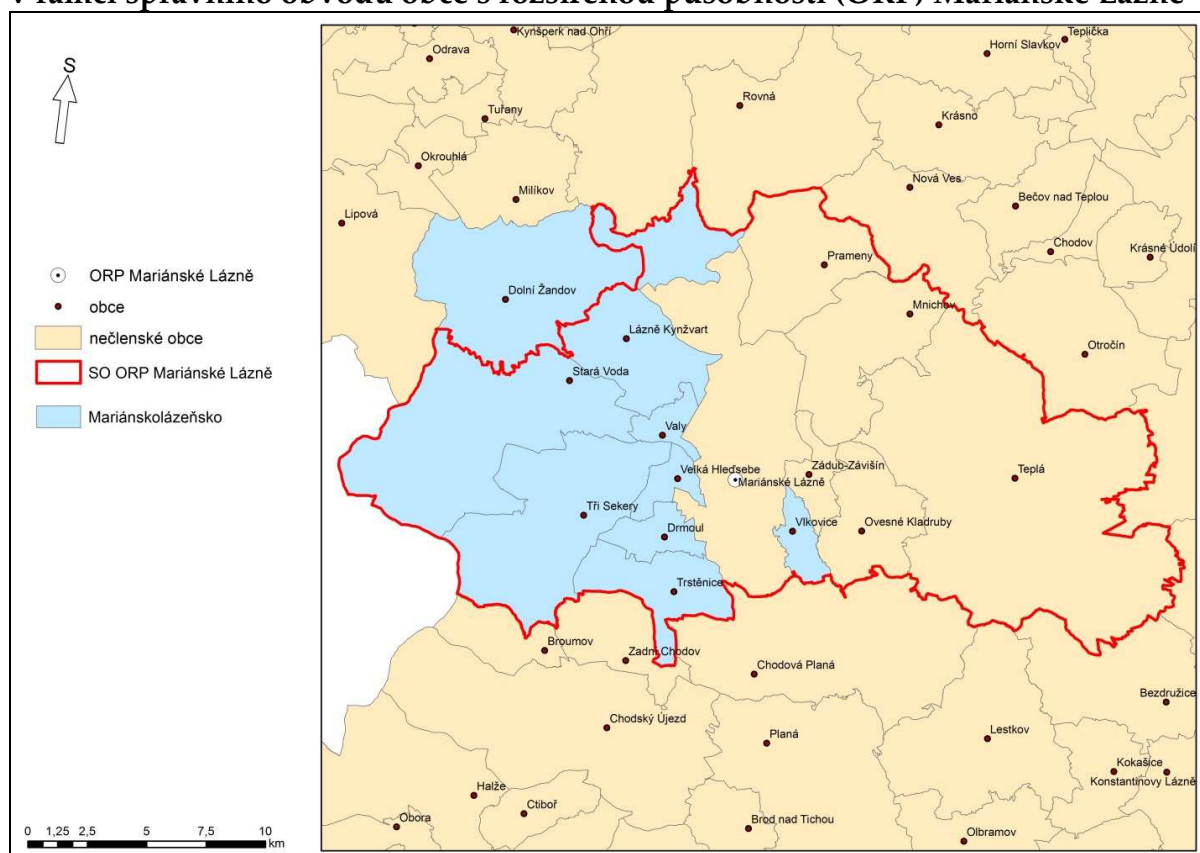
⁴ DOKOUPIL, J. KOPP, J. a kol. (2011): Vliv hranice na přírodní a socioekonomické prostředí česko-bavorského pohraničí. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni. 1. vyd. 162 s. ISBN 978-80-261-0089-8

Obrázek 1 Geografická poloha dobrovolného svazku obcí Mariánskolázeňsko v rámci České republiky

Zdroj: Svaz měst a obcí ČR (2014)

Obrázek 2 Geografická poloha dobrovolného svazku obcí Mariánskolázeňsko v rámci správního obvodu obce s rozšířenou působností (ORP) Mariánské Lázně

Zdroj: Svaz měst a obcí ČR (2014)

2.1.1 Fyzicko-geografická analýza

2.1.1.1 Geomorfologie, geologie a pedologie

Geomorfologicky patří obecně sledované území Mariánskolázeňska do provincie Česká vysočina, jež se dále člení do Krušnohorské subprovincie (oblast Karlovarská vrchovina s celky Slavkovský les a Tepelská vrchovina, a Podkrušnohorská oblast s Chebskou pánví) a Šumavské subprovincie (Českoleská oblast, celky Český les a Podčeskoleská pahorkatina). Nejvyššími vrcholy jsou Lesný (983 m. n. m.) a Lysina (982 m. n. m.) ve Slavkovském lese a Dyleň (940 m. n. m.) v Českém lese. Ve Slavkovském lese jsou geologickým podkladem převážně krystalické horniny (ruly, svory, amfibolity), místy prostoupené čedičovými třetihorními sopečnými suký (Podhorní vrch), v Českém lese ruly, svory a žuly. V Chebské pánvi třetihorní naplavené písky a jíly. Údolní nivy vodních toků sledují souvislé uloženiny fluvialních písku a štěrků. Zejména ve středověku v obou pohorích probíhala aktivní hornická činnost (měděné rudy, stříbro...). V širším území je geologická pestrost celého regionu prezentována prostřednictvím Česko-bavorského geoparku (vč. národních geoparků Egeria a GeoLoc). Z pedologického hlediska převažuje půdní typ hnědé půdy, mírně podzolované na podkladě z kyselých krystalických hornin. Místy jsou půdy značně zmokřelé (glejové půdy, pseudogleje). Převažuje půda středně těžká. Půda lehká hlinitopísčité se vyskytuje přibližně na 30 % území a těžká hlinitojílovitá asi na 20 % plochy. Půdní reakce je slabě kyselá až kyselá. Zemědělské pozemky leží ve výškách 500 – 600 m. n. m. Přestože tradičně patří do bramborářského výrobního typu, díky nastavení zemědělské politiky slouží prakticky jen jako louky či pastviny. Výše položené plochy byly převáděny na trvalé travní porosty a využívány rovněž jako louky, pastviny, případně zalesněné plochy. Lesnatost území je značná. Lesní porosty jsou však převážně nepůvodní, nevhodného druhového složení (smrčiny). V posledních letech dochází k postupné diverzifikaci výsadeb s ohledem na stanoviště.

2.1.1.2 Hydrologie a klima

Sledované území náleží do povodí dvou velkých řek, Ohře a Berounky (rozvodí vede přibližně po linii Podhorní Vrch - Lázně Kynžvart - Stará Voda - vrch Dyleň). Nejvýznamnějšími vodními toky nižších řádů jsou Lipoltovský a Šitbořský potok (povodí Ohře), Kosí a Jilmový potok (povodí Berounky). Vodnímu hospodářství pomáhají četné prvky přírodní (např. mokřady) i umělé (např. rybníční soustavy) jež mají vysokou retenční schopnost i další funkce (např. rybářství, rekreace, atd.). Z pohledu vodohospodářského náleží velká část sledovaného území do Chráněné oblasti přirozené akumulace vod Chebská pánev. Chráněná krajinná oblast Slavkovský les zahrnuje ochranná pásma vodních zdrojů i přírodních léčivých zdrojů všech stupňů (významná je ochrana léčivých minerálních vod v okolí Mariánských Lázní a Lázní Kynžvart). V celém území je vysoký výskyt přírodních vývěrů minerálních vod. Jakost povrchových vod je poměrně vyrovnaná, avšak je třeba nadále podporovat zlepšení kvality (čistoty). Ochrana vod napomáhá rovněž změna

v hospodaření a využívání krajiny, přechod od intenzivního zemědělství k extenzivnímu. Ovzduší není obecně příliš zatížené znečišťujícími látkami. Prašnost je spojena zejména s frekventovanou silnicí I. tř. č. 21. Příznivé mikroklima v Lázních Kynžvart předurčuje využití tohoto místa rovněž jako klimatických lázní.

2.1.1.3 Fauna, flora a ochrana životního prostředí

Fauna a flora je typicky středoevropská⁵. V rámci přeshraničních regionálních vazeb je v Bavorsku doložen vzácný výskyt rysa ostrovida, vlka obecného, perlorodky říční a dalších vzácných druhů fauny i flory. Závažným problémem je šíření invazních rostlin – bolševníku, křídlatky, netýkavky. Přírodní území (tzv. hraniční Zelený pás) má mimořádný evropský význam (územní systém ekologické stability, migrační koridory). Ve sledovaném území se nachází velkoplošné chráněné území Chráněná krajinná oblast Slavkovský les a přírodní park Český les. V minulosti se ve sledovaném území nacházela také řada různých vojenských areálů a cvičišť, jež nebyly veřejnosti přístupné, a tak se zde zachovala cenná příroda⁶. Odpadovému hospodářství se věnuje kapitola 2.1.2.2. Mezi zátěže životního prostředí lze zařadit četné nevyužité zdevastované objekty či areály (tzv. brownfieldy), jejichž revitalizace by měla být upřednostňována před výstavbou nových objektů „na zelené louce“.

2.1.2 Socio-ekonomická analýza

2.1.2.1 Obyvatelstvo a osídlení

Členitý terén a relativně studené a vlhké podnebí byly hlavními důvody, proč bylo území souvisleji osídleno až od 7. století (osídlení probíhalo zejména ze středních Čech a ze západu – z území kolem řeky Nába, německy Naab, v dnešním Německu, která byla osídlena Slovany). Do doby vzniku a upevnění českého státu (10. až 11. století) nebyly téměř osídleny hornatější a horské polohy, osídlení se soustředilo do říčních údolí a k trasám historických cest.

V období raného feudalismu (10. až pol. 13. století) měla pro osídlení území velký význam tzv. vnitřní kolonizace českým obyvatelstvem z českého vnitrozemí a

⁵ Ve sledovaném území má tradici myslivost a obornictví. V minulosti se v prostoru Lázně Kynžvart – Valy nacházela Metternichova obora a na území Tří Seker Windischgrätzova obora. Ve Třech Sekerách se v dobách socialismu nacházel podnik zpracovávající zvěřinu pro export (Interlov). Dnes je ve Třech Sekerách rovněž obora.

⁶ Příkladem může být bývalý vojenský výcvikový prostor na katastru obcí Trstěnice – Drmoul. Díky vojenské technice došlo ke vzniku mozaikovitě krajiny, ve které se daří velkému množství organismů. Luční společenstva jsou nejčastějším typem zdejších přírodních stanovišť. Na loukách s vyšší hladinou vody rostou vzácnější druhy rostlin (vstavač májový a vachta trojlistá). Žije zde ohrožený motýl hnědásek chrastavcový. Vzácní obojživelníci využívají přirozené i umělé tůně tohoto bývalého cvičiště. Vyskytují se zde i pestrá vzácná ptačí fauna (např. ůhýk obecný či žluna šedá). Závažným problémem je šíření invazních rostlin – bolševníku, křídlatky, netýkavky. O tento areál pečuje občanské sdružení dobrovolných ochránců přírody ZO ČSOP Berkut.

kolonizační činnost klášterů (Teplá, Waldsassen). Na Chebsku od 11. století vliv slovanského osídlení postupně slábl (počátek germanizace za vlády bavorských Vohburgů), v době lenního připojení Chebska k českému státu (1322) germánské obyvatelstvo převažovalo. Za posledních Přemyslovců a Lucemburků v období vrcholného feudalismu (pol. 13. až pol. 14. století) byla vytvořena sídlení struktura přibližně v dnešním rozsahu. V tomto období došlo k další významné události – dosídlení hornatých a podhorských pohraničních míst tzv. vnější kolonizací (příliv německých kolonistů a vytvoření silné národnostní menšiny, která se ještě zvětšila po připojení poněmčeného Chebska k Čechám).

Po období husitských válek (území bylo součástí tehdy německého Chebska), následném odnětí majetku klášterům a jeho koncentrování do vlastnictví feudálních rodů nastala v oblasti v 16. století doba hospodářského a kulturního rozvoje daná především rozvojem rudního hornictví (i když systematická těžba a zpracování kovových rud, zejména v blízkých Krušných horách a Slavkovském lese, začala již ve 14. století).

Období Třicetileté války (1618 až 1648) významně území postihlo (zavraždění Albrechta z Valdštejna z Chebu, boje mezi Švédy a císařskými vojsky), důležitější však byly majetkové změny po nezdařeném protihabsburském povstání - konfiskace majetku šlechtických rodů a jeho předání cizí vojenské šlechtě a české šlechtě věrné Habsburkům (Metternichové, aj.), která doplnila tradiční českou katolickou šlechtu. Na významu nabyla katolická církev, která se díky darům zařadila mezi největší velkostatkáře. Po Třicetileté válce byly vyliďněné části dosídlovány německými přistěhovalci (národnostní hranice se posunula k čáře Lubenec – Žlutice – Úterý – Bezručice) a ke germanizaci území přispěla i cizí šlechta vyžadující jako jednací jazyk němčinu. Řada území tak postupně dále ztrácela svůj starý český charakter (koncem 17. století se národnostní hranice opět posunula a to až na linii Rabštejn – Nečtiny – Nýřany), původní české obyvatelstvo bylo postupně vytlačeno německými přistěhovalci, kteří do území přinesli na několik století svou kulturu a zvyky.

V 17. a 18. století stagnovala těžba rud a docházelo k útlumu cechovních řemesel, postupně však vznikaly zárodky tradic železářských, sklářských a textilní výroby, často organizované formou manufaktur. Kapitalistická industrializace (v 19. století) probíhala v oblasti velmi nerovnoměrně a soustřeďovala se především v sídlech v blízkosti zásob surovin (např. Aš). V druhé polovině 19. století byla vybudována základní železniční síť a docházelo k dotváření průmyslové infrastruktury, jejímiž specifiky jsou kromě potravinářského průmyslu také výroba porcelánu a keramiky, sklářství, textilní průmysl a některá speciální odvětví lehkého průmyslu (výroba hudebních nástrojů). Změny na venkově však probíhaly mnohem pomaleji a příliš je neovlivnilo ani zrušení nevolnictví (1781), ani zrušení poddanského systému (1848). Důvodem byly setrvalé vlastnické vztahy k půdě – největšími vlastníky i nadále zůstaly šlechtické velkostatky a nejbohatší sedláci. S oblastí je spojováno lázeňství a vznik tzv. lázeňského průmyslu. K tradičnímu centru lázeňství, Karlovým Varům, přibyla v 19. století další nově založená lázeňská místa (Mariánské Lázně, Františkovy Lázně, Lázně Kynžvart).

Vznik Československé republiky v roce 1918 neměl v území jednoznačnou podporu, většina německého obyvatelstva podporovala vytvoření provincie Deutschböhmen a její oddělení od Československa. Ekonomická krize ve 30. letech 20. století výrazně postihla zejména lehký průmysl v jazykově německém pohraničí a souběžně s rostoucími národnostními rozpory podporovanými nacistickým režimem v Německu přispěla k uzavření Mnichovské dohody (1938), následné okupaci Čech (1939), odtržení území tzv. Sudet a jejich přičlenění k Německu.

Po odsunu německého obyvatelstva v letech 1945 – 46, jako následku mocenské dohody vítězů 2. světové války, byla oblast osídlena zcela novým obyvatelstvem (dosídlovací program trval až do 50. let 20. století), většinou bez jakýchkoliv vazeb (kulturních, historických, vlasteneckých, majetkových) k sídlům a okolní krajině. Značná výměra území byla z vojenských důvodů vylidněna a řada měst a obcí byla zcela zlikvidována (Mariánskolázeňsko, centrální oblast Slavkovského lesa, Chebsko, Ašsko).

Počet obyvatel většiny zachovaných sídel vykazuje podobný průběh demografického vývoje v tzv. Sudetech – do dnešní doby nedosáhl předválečných hodnot. Politika vytvoření „železné opony“ na hranicích se Spolkovou republikou Německo byla spojena se vznikem pohraničního pásma bez osídlení, čímž došlo v mnoha případech k druhotnému vysídlení a zániku obcí, které byly po odsunu německého obyvatelstva pracně dosídleny českým obyvatelstvem. S ohledem na strategickou vojenskou polohu byly vytvořeny rozsáhlé vojenské výcvikové oblasti, které nikde v tehdejší Československu nedosahovaly takové rozlohy a koncentrace (Slavkovský les, aj.).

Po sovětském vzoru byla provedena kolektivizace venkova; vzhledem k tomu, že v příhraničních oblastech většina půdy patřila státu (zabavený německý majetek), kolektivizace na většině míst proběhla formou zřízení státních statků, což nebylo ve vnitrozemských oblastech Československa běžné. S výměnou obyvatel, kolektivizací zemědělské výroby a necitlivým přístupem ke kulturním hodnotám a historické paměti krajiny souvisela devastace kulturních hodnot. Kromě plánovitě zničených celých sídel (Staré Mohelno, Slatina, Boden aj.), byly zničeny nebo zdevastovány jednotlivé světské i církevní stavby a areály, stavby lidové architektury a drobné krajinné stavby. Státní instituce a subjekty (státní statky, zařízení sociální péče, aj.) „totálně vybydlely“ řadu cenných památkových areálů, které byly v poválečných letech odebrány původním majitelům. Nešetrná výstavba nevhodných staveb (velkokapacitní zemědělské areály, „panelové“ venkovské bydlení, typizované objekty venkovských prodejen) setřela původní harmonický ráz venkovských sídel. Negativem, nejen z estetického hlediska, bylo scelení pozemků (likvidace remízků, stromořadí, historických cest, meliorace apod.). Na druhou stranu ve vylidněných a vojenských oblastech zůstal prostor pro spontánní přírodní procesy, díky kterým se zachovala nebo nově vznikla řada jedinečných přírodních lokalit (Slavkovský les, Český les, Smrčiny). Oblast se tak stala územím se značným soustředěním přírodních zvláštností a zajímavostí (geologických, botanických, zoologických), z nichž mnoho dosahuje evropského významu. Po roce 1989 území přestalo být „střetovou“ zónou a

okrajovou partií vojenskopolitických bloků (platí jak pro české, tak i německé příhraničí) a začala multikulturní fáze (daná i novými menšinami usidlujícími se zejména ve městech – Rusové, Němci, Vietnamci, Romové). Po „otevření hranic“ následoval příliv návštěvníků i podnikatelů ze zahraničí, jejich zájem se však koncentroval především na velká sídla, tradiční a komerčně zajímavé ekonomické aktivity (lázeňství, hoteliérství, cestovní ruch, stáčení minerálních vod, obchod, apod.). Zvýšený zájem o lukrativní pozemky (pro výstavbu rodinných domů, obchodní infrastruktury, golfových hřišť, apod.) se na venkově příliš neprojevil a zůstal soustředěn do příměstských oblastí (v rámci suburbanizace). Ve většině sídel v oblasti se neočekává v nejbližších letech výrazný rozvoj. Sídla si zřejmě zachovají svůj stávající charakter s postupným vylepšováním životních podmínek, se snahou o udržení nebo zvýšení zaměstnanosti obyvatel, dostupnosti zdravotní péče, podpory rozvoje tvořivosti, umělecké činnosti a šíření kultury, apod. Řada sídel ztrácí svou polyfunkčnost (struktura nabídky služeb, zaměstnání, obslužnost a vybavenost) a stávají se pouhými „noclehárnami“. Naopak monofunkčnost Mariánských Lázní a Lázní Kynžvart v oblasti lázeňství lze brát jako výhodu a atraktivitu cestovního ruchu, jež mají pozitivní dopady pro celý region. Z dlouhodobého hlediska je největší hrozbou pro celé sledované území, resp. celý Karlovarský kraj nepříznivý demografický vývoj české populace (vymírání, odchod do velkých měst). Díky výše uvedeným faktorům by se měl rozvoj zaměřit na využití stávajících prostor (obytné, výrobní, vojenské), kterých je velké množství a jsou často zdevastované (brownfield) než na novou zástavbu „na zelené louce“ (greenfield), jež přináší řadu negativ, zejména zábor půdy, náklady na technickou infrastrukturu (sítě) a její provoz, vč. ztrát z přenosů energií, estetiku obcí atd.

Výše uvedené historické souvislosti mají dodnes zásadní vliv pro život obyvatel. (vztah obyvatel k místu, pospolitost atd.). V posledních letech má dobrovolný svazek obcí Mariánskolázeňsko přibližně 8 000 obyvatel. Aktuální demografické informace za jednotlivé obce jsou k dispozici na webu Českého statistického úřadu⁷.

Tabulka 1: Vývoj počtu obyvatel dobrovolného svazku obcí Mariánskolázeňsko v letech 1935 – 2010

	1935?	1980	1985	1990	1995 ⁸	2000	2005	2010	2012	2013
Dolní Žandov		1483	1524	1581	1173	1174	1202	1222	1211	1231
Drmoul		742	751	746	734	732	813	886	919	921
Lázně Kynžvart		1877	1879	2036	1645	1615	1631	1559	1463	1461
Stará Voda		-	-	-	400	430	495	486	452	459
Trstěnice		271	315	320	339	340	339	355	363	375
Tři Sekery		709	686	666	674	710	805	873	884	898
Valy		-	-	-	297	307	352	420	442	450
Velká Hleďsebe		-	-	-	2145	2149	2192	2234	2226	2222
Vlkovice		-	-	-	121	131	128	122	123	120

Zdroj: http://www.czso.cz/cz/obce_d/index.htm (data k 31. 12.)

⁷ Český statistický úřad (2014): Praha: Český statistický úřad. [Dostupné z www.czso.cz].

⁸ Pokles počtu obyvatel je zapříčiněn odtržením místních částí. Od L. Kynžvart se odtrhla S. Voda, od D. Žandova se osamostatnil Milíkov. Valy, V. Hleďsebe, Vlkovice byly dříve součástí M. Lázní.

Z dat v tabulce o vývoji počtu obyvatel lze vyvozovat několik závěrů. Počet obyvatel z dlouhodobého horizontu klesá a nedostal se na hodnoty před druhou světovou válkou. Ze střednědobého i krátkodobého horizontu lze sledovat u jednotlivých obcí různé tendence, které však nelze zobecňovat. Pozitivní vliv na růst počtu obyvatel v okolí Mariánských Lázní měl určitě proces suburbanizace (Drmoul, Valy, Velká Hleďsebe), zvyšování kvality života na venkově a dostupnosti služeb v obcích či Mariánských Lázních vlivem rozvoje individuální i hromadné veřejné dopravy (Tři Sekery). Tento proces však v takové míře neproběhl v celém okolí spádového města a tak některé obce mají přibližně stejný počet obyvatel (Trstěnice, Vlkovice). Specifická je situace u vzdálenějších sídel, kde suburbanizační vliv Mariánských Lázní či Chebu nemá takový vliv (Dolní Žandov, Lázně Kynžvart, Stará Voda).

2.1.2.2. Občanská a technická vybavenost

Sledované území má zejména venkovský charakter a současná občanská a technická vybavenost je adekvátní velikostem jednotlivých sídel. Významný vliv má blízkost hierarchicky vyššího sídla Mariánské Lázně (v případě Dolního Žandova i blízkost Chebu), kde je větší koncentrace občanské vybavenosti (služeb). Příměstský charakter a funkční provázanost s Mariánskými Lázněmi jsou patrné zejména ve Velké Hleďsebi a Drmoule. Lázně Kynžvart jsou samostatným městem s významnou lázeňskou funkcí. Občanská a technická vybavenost byla od konce druhé světové války budována řízeně, v souladu s organizací sídelní struktury a potřebami národního hospodářství. Nyní rozvíjí obce své funkce v souladu se svými územními plány. Zásadní vliv na občanskou a technickou vybavenost jednotlivých obcí má počet obyvatel v sídlech a individuální i veřejná doprava umožňující přepravu za službami do sousedních či hierarchicky vyšších sídel.

Mezi tradiční a základní občanskou vybavenost obcí patří: mateřská školka, základní škola⁹, zdravotní středisko, hasičská zbrojnice, pošta, obchod, hospoda, kostel, sportovní hřiště. Tento „minimální standard“ se obce snaží zachovat, avšak ekonomické tlaky (konkurence, efektivita) vytlačují i tuto vybavenost do sídel s větším počtem obyvatel. Výkon státní správy je koncentrován v tzv. obci s rozšířenou působností Mariánské Lázně. Příležitostí zůstává profesionalizace a vyšší efektivita veřejné správy. Aktuální stav základní občanské vybavenosti sleduje rovněž Český statistický úřad. Současný bytový fond má dostatečné kapacity a existují i plochy pro případnou výstavbu novostaveb. Vzhledem k nepříznivému demografickému vývoji je a bude třeba věnovat pozornost zejména na starší obyvatele a poskytování služeb (terénní služby pro domácí péči, integrace poskytování služeb, apod.). Společenské aktivity (kulturní i sportovní) jsou často realizovány i aktivními neziskovými organizacemi (dobrovolnými hasiči, spolky žen, rybáři, myslivci, tělovýchovnými jednotami a. d.). V členských obcích dobrovolného

⁹ Dobrovolný svazek obcí Mariánskolázeňsko je partnerem projektu Svazu měst a obcí České republiky „Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností“, realizovaného v letech 2013 – 2015. V rámci tohoto projektu je m. j. věnována detailní pozornost tématu meziobecní spolupráce v oblasti předškolní výchovy a základního školství, dále tématu meziobecní spolupráce v oblasti sociálních služeb. Tematicky specializované výstupy obsahují komplexní informace k dané problematice. [Dostupné z www.marianskolazensko.org, www.obcesobe.cz].

svazku se koná řada akcí (např. maškarní karneval, pálení čarodějnic a stavění máje, akce ke Dni dětí, Mikulášská a Vánoční besídka, rozsvícení vánočního stromu, a. d.). Významnější akce regionálního (mezi/národního) charakteru (festivally) se konají v Mariánských Lázních či dalších městech (Cheb, Františkovy Lázně, Karlovy Vary, Hof, Bayreuth).

Technická infrastruktura je standardní a srovnatelná s jinými oblastmi Česka, respektuje místní podmínky jednotlivých sídel. Ve sledovaném území jsou nevýznamné lokální zdroje elektrické energie (např. solární: Velká Hleďsebe, Dolní Žandov). Zemní plyn byl v devadesátých letech minulého století, stejně jako jinde v Česku, považován za progresivní energetické medium. Obce i občané měli a mají zájem o jeho plošné rozšíření, kterému však bránila rozptýlená sídelní struktura (vysoké investiční náklady). V současné době je patrný příklon zpět k pevným palivům, zejména ke dřevu. Pro některá sídla (objekty či areály) je možno uvažovat s využitím alternativních zdrojů energie (např. zpracování odpadů ze zemědělství či lesnictví). Vodní hospodářství je důležité pro sledované území. Limitujícími faktory je struktura osídlení a finanční náklady na budování a provoz této technické infrastruktury. V území je vyřešen odvoz komunálního odpadu¹⁰. Ochrana před povodněmi a živelnými pohromami je standardní v rámci integrovaného záchranného systému. Veškeré aktuální informace shromažďuje Krajský úřad Karlovarského kraje¹¹.

2.1.2.3 Ekonomická situace a trh práce

V devadesátých letech minulého století došlo vlivem transformačních procesů k likvidaci, po dlouhá léta zaběhlého, centrálně řízeného hospodářství. Samotná privatizace, globalizace a politika státu mají zásadní vliv na strukturu hospodářství a tím i zaměstnanost.

Ekonomická situace a trh práce (průměrná výše mezd, výše nezaměstnanosti, vzdělanost) sledovaného periferního území, stejně jako v celém Karlovarském kraji, není v rámci Česka dobrá¹². Struktura zaměstnanosti je vázána na konkrétní místní podmínky¹³. Významná je vyjížděkovou za zaměstnáním do jiných obcí a měst, jež

¹⁰ Dobrovolný svazek obcí Mariánskolázeňsko je partnerem projektu Svazu měst a obcí České republiky „Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností“, realizovaného v letech 2013 – 2015. V rámci tohoto projektu je m. j. věnována detailní pozornost tématu meziobecní spolupráce v oblasti odpadového hospodářství. Tematicky specializované výstupy obsahují komplexní informace k dané problematice. [Dostupné z www.marianskolazensko.org, www.obcesobe.cz].

¹¹ Aktuální data shromažďují rovněž tzv. obce s rozšířenou působností Mariánské Lázně (v případě Dolního Žandova obec s rozšířenou působností Cheb) v rámci sběru územně-analytických podkladů územního plánování.

¹² Program rozvoje Karlovarského kraje pro období 2014 – 2020 - Analýza rozvojových charakteristik a potenciálů Karlovarského kraje (2012): Karlovy Vary: Karlovarský kraj (zhotovitel: Praha: Bergman Group – služby ekonomického rozvoje, s. r. o.). 187 s. [Dostupné z: http://www.kr-karlovarsky.cz/kraj.cz/karlov_kraj/dokumenty/koncepce/seznam/PRKK.htm].

¹³ V dlouhé minulosti se v území rozvíjela pestrá škála odvětví, nejen zemědělství (chov všech druhů hospodářských zvířat, pěstování lnu, brambor...), lesnictví a zpracování dřeva (pily, výroba nábytku, hraček...), hornictví (např. těžba a zpracování měděné rudy) a typická řemesla (tkalcovství,

umožňuje seberealizaci obyvatel v pestrých profesních oborech (odvětvích). V Mariánských Lázních jsou místní ekonomiky provázány zejména s křehkým odvětvím lázeňství a cestovního ruchu. V menších sídlech je struktura hospodářské činnosti a zaměstnanosti pestrá a rovněž křehká svou přímou závislostí na existenci konkrétních firem (zaměstnavatelů) zejména ve službách, zemědělství, lesnictví a zpracovatelském průmyslu. Struktura firem a zaměstnanosti se neustále mění. Aktuální struktura ekonomiky, dle hospodářských odvětví a trhu práce, je patrná z informací Českého statistického úřadu¹⁴. Ve sledované oblasti se nenachází žádné významné inovační či vědecko-technické centrum. Je třeba podporovat místní (regionální, národní) firmy a jejich produkty.

2.1.2.4 Doprava

Sledované území má strategicky výhodnou polohu v sousedství Spolkové republiky Německo. Stávající dopravní situace je ovlivněna zejména nadřazenými státními a (mezinárodními, tranzitními) potřebami.

Páteří komunikací sledovaného území je silnice I. třídy č. 21 (E 49) v ose A 72 (dálnice Hof - Dresden) – Bad Elster – Bad Brambach – Františkovy Lázně – Cheb¹⁵ – Lázně Kynžvart – Mariánské lázně – D5 (dálnice Nürnberg – Plzeň – Praha). Bezproblémové je i propojení s Karlovými Vary přes Cheb (R 6) nebo Slavkovský les (II/230) s jízdní dobou cca. 45 minut. Autobusová doprava se orientuje zejména na základní regionální obslužnost a propojení ve směru Cheb – Mariánské Lázně – Plzeň – Praha¹⁶. Na výše uvedené hlavní komunikace navazují silnice III. třídy a místní komunikace. Hustota silniční sítě je dostačující. Technický stav silniční infrastruktury všech kategorií (vč. bezbariérových chodníků, přechodů) nevyhovuje současným a předpokládaným budoucím potřebám. Jedním z rozvojových rizik je další zhoršování technického stavu vozovek. Příležitostí je rozvoj dopravního propojení (prostupnosti území) s Bavorskem (min. zlepšení kvality silničního spojení s hraničním přechodem Broumov/Mähring).

Sledovaným územím Mariánskolázeňska prochází III. železniční koridor¹⁷. Kapacita této dopravní infrastruktury je nedostatečně využita (potenciál pro převzetí přepravy zejména nákladů ze silniční dopravy). V současné době Mariánskými Láznemi

soukenictví...). Dodnes řada podniků využívá místních podmínek např. v oblasti lesnictví, zemědělství, lázeňství či zpracování čedičové rudy.

¹⁴ Český statistický úřad (2013): Praha: Český statistický úřad [Dostupné z www.czso.cz].

¹⁵ Bezproblémové je i propojení s A 93 (Hof – Regensburg – München) či B 303 a A 70, resp. E 48 (Cheb – Marktredwitz – Bayreuth – Nürnberg/Bamberg).

¹⁶ Příležitostí pro rozvoj cestovního ruchu i veřejné dopravy (obslužnosti) je zavedení dálkových spojů do periferních turisticky atraktivních oblastí (vesnic). Inspirací mohou být existující dálkové spoje např. v Česku (Praha – Špindlerův Mlýn) či Německa (Berlin – Fichtelberg www.berlinlinienbus.de).

¹⁷ Železnice byla stavěna v letech 1868 - 1872 jako trať císaře Františka Josefa z Vídně do Chebu. Trať byla otevřena 28. ledna 1872. Přes ohromné finanční investice je současná traťová rychlost pro naklápací soupravy až 150 km/hod., v době, kdy standardem jsou v zahraničí rychlosti přes 300 km/hod.

projíždí část jediného mezinárodního rychlíku Excelsior: Košice – Cheb, který má řazen lůžkový i lehátkový vůz¹⁸. Pozitivně lze hodnotit dopravní spojení SC Pendolino: Bohumín – Ostrava – Olomouc – Pardubice – Praha – Plzeň – Mariánské Lázně – Cheb - Františkovy Lázně¹⁹. Jedná se o výsledek vzájemné spolupráce železničního dopravce a lázeňských společností. Může-li tento spoj nově zastavovat ve stanici Planá u Mariánských Lázní, je zde bezesporu potenciál, aby stavěl i v Lázních Kynžvart, a tak rozšířil dostupnost dalšího lázeňského místa, které má i modernizované nádraží pro dálkové spoje. Obcí Vlkovice vede železniční trať č. 149 Mariánské Lázně – Karlovy Vary²⁰. Trať vede malebným velice atraktivním údolím říčky Teplé s četnou řadou pamětihodností (klášter Teplá, hrad a zámek Bečov nad Teplou, Karlovy Vary). Je zde vysoký potenciál pro využití různých panoramatických či zvláštních historických vlaků²¹. Z Bečova nad Teplou je propojení s Rakovníkem (trať č. 161) a dalšími atraktivitami (zámek Chýše, železniční muzeum Lužná u Rakovníka apod.). Z Bečova nad Teplou bylo obnoveno spojení do Horního Slavkova (trať č. 144). Bohužel další úsek do atraktivního historického Lokte je stále mimo provoz.

Pro komplexnost, v rámci širších vazeb, je třeba zmínit i přítomnost blízkého letiště Mariánské Lázně (Skláře) s potenciálem pro rozvoj individuální letecké dopravy²² a mezinárodní letiště s pravidelnými linkami v Karlových Varech.

Obec je propojena na síť lokálních i regionálních (mezinárodních) pěších turistických tras cyklotras. Ve vysoce urbanizovaných a automobilovým provozem vysoce zatížených lokalitách je třeba preferovat, v případě veřejné potřeby, budování bezpečných cyklostezek, v ostatních případech je finančně efektivnější značení cyklotras mimo dopravně exponované komunikace.

¹⁸ V minulosti byl provozován noční Západní expres: Praha – Plzeň – Mariánské Lázně – Cheb – Nürnberg – Frankfurt am Main s přímými vozy vč. lůžkových a lehátkových (Stuttgart, Paris). Zastavoval zde i samostatný mezinárodní noční rychlík Cassovia: Košice – Praha – Plzeň – Mariánské Lázně – Lázně Kynžvart – Cheb – Františkovy Lázně. Existovalo i denní spojení IC Karlštejn: Praha – Plzeň – Mariánské Lázně – Cheb – Nürnberg – Frankfurt am Main – Dortmund. Turisticky významné bylo i mezinárodní regionální propojení Mariánské Lázně – Lázně Kynžvart – Cheb – Františkovy Lázně – Bad Brambach – Bad Elster – Plauen (– Zwickau).

¹⁹ Původně se jednalo o účelový spoj, který měl propojit aglomeraci Ostravy se západočeskými lázněmi (vč. přizpůsobení nástupních termínů pacientů do lázní). V jízdním řádu 2011/2012 byl veden spoj v obou směrech pouze v sobotu. Díky ekonomické úspěšnosti tohoto komerčního produktu bylo od jízdního řádu 2012/2013 spojení rozšířeno i na neděli. Jízdní řád 2013/2014 řadí spoje již 2x denně v obou směrech.

²⁰ V minulosti zde jezdily přímé rychlíky Karlovy Vary – Teplá – Mariánské Lázně – Plzeň – České Budějovice – Wien či osobní vlaky Mariánské Lázně – Karlovy Vary – Potůčky (tj. propojení s Krušnohořím).

²¹ Navrženo bylo např. spojení Chemnitz – Schwarzenberg/Erzgebirge – Johanngeorgenstadt – Karlovy Vary (– Bečov nad Teplou – Mariánské Lázně) viz Koncepce rozvoje cestovního ruchu v regionu „kolem Auersbergu“ (1992): (*závěrečná zpráva*). 1. vyd. München, Flöha (Sachsen): FUTOUR München, UMLAN Flöha (Sachsen). 7 s.

²² Za předpokladu značných investic do infrastruktury letiště k plnění všech norem a předpisů. Příležitostí je zaměření na specifické kategorie letadel, pro která letiště splňuje parametry. Letiště nebude konkurovat letišti v Karlových Varech, jež je dobře dostupné a nabízí pravidelná spojení do destinací v Rusku a Německu a charterové turistické lety.

Základní dopravní obslužnost uvnitř mikroregionu je obecně zajišťována z části železniční, ale zejména autobusovou dopravou. Spoje (frekvence, návaznost) se mění s každoroční aktualizací jízdních řádů. Obecně nedostatečná je nabídka v dobách volna (svátky, víkendy), zejména kdy by veřejná doprava mohla sloužit nabídkám volnočasových aktivit a cestovního ruchu. Příležitostí je vzájemná integrace všech druhů doprav a pravidelná celotýdenní taktová doprava s přeshraniční návazností, tak jak je to běžné v sousedních zemích (Německo, Rakousko, Švýcarsko).

Příležitostí je rovněž hlubší integrace systému Integrované dopravy Karlovarského kraje (IDOK) do mezinárodního EgroNetu. Velký deficit je dlouhodobě v propagaci veřejné dopravy (výhody, spoje, tarify, návaznost, produktové balíčky, slevy v dalších odvětvích apod.). Příležitostí mohou být rovněž inovativní flexibilní formy veřejné dopravy (např. radiobusy, využití taxislužeb, integrace do „balíčků produktů“ německých dopravců, veřejná doprava zdarma apod.).

2.1.2.5 Cestovní ruch

Nabídku cestovního ruchu tvoří zejména hierarchicky vyšší atraktivita v podobě blízkých Mariánských Lázní, které jsou díky přítomnosti léčivých minerálních pramenů tradiční turistickou destinací patřící do Západočeského lázeňského trojúhelníku. V Mariánských Lázních jsou vesměs chladné prameny s vysokým obsahem kyslíčnicku uhličitého. Vyvěrá jich více než 40. Kromě zřídél jsou k léčbě využívány slatiny a plynné výrony. Úspěšně se léčí poruchy výměny látkové, nemoci cest dýchacích a močových, v menší míře pak nemoci nervové a pohybového ústrojí. V lázeňském městě s cennou architekturou 19. století se koná řada kulturně-společenských akcí (např. mezinárodní festival Fryderyka Chopina, Goethův týden, Jazzové lázně aj.). Město navštívila rovněž celá řada světoznámých osobností, např. Gogol, Goethe, Turgeněv, Chopin, Wagner, Ibsen, Dobrovský, Neruda, Nietzsche, Lizst, Strauss, Gorkij, Freud, Edward VII, Kafka..., jež je možné uplatnit při marketingu k rozvoji cestovního ruchu (oslovení konkrétních cílových skupin v různých zemích, tvorba tematických produktů cestovního ruchu, apod.). V celém regionu se nachází celá řada dalších turistických atraktivit přírodního (např. Soos, Naturpark Fichtelgebirge, aj.) a zejména kulturně-historického (architektonického) potenciálu, např. venkovské lokality Salajna, Nový Drahov, kláštery ve Waldsassenu, Teplé, Novém Dvoře u Dobré Vody, města Cheb, Františkovy Lázně, Loket, Karlovy Vary, Bayreuth. Jedinečností světového formátu je rovněž novodobá historie (Sudety, výměna obyvatel, hraniční pásma Železné opony, pozůstatky armády a pohraniční stráže). Pestrá materiálně-technická základna se koncentruje zejména v Mariánských Lázních (přibližně 80 hromadných ubytovacích zařízení, muzeum, kino, sportovní areály vč. golfového hřiště²³ atd.). Hustá je síť turistických tras, vč. cyklotras i tras pro jezdeckví. Terciární potenciály tvoří střední hotelová škola v Mariánských

²³ Golfové hřiště v Mariánských Lázních bylo slavnostně otevřeno 21. srpna 1905 jeho veličenstvem Edwardem VII., králem britským. Po přestřižení inaugurační pásky se král podepsal zlatým perem do pamětní knihy a zároveň se stal prvním zakládajícím členem klubu. Golf klub Mariánské Lázně je jediný ve Střední Evropě, který se může pochlubit tak významnou minulostí.

Lázních s mnohaletou tradicí, jež je potenciálem pro zvýšení kvality služeb v oboru, přenos inovací a know-how nejen ve výuce ale i praxi. Chybí profesionální organizace cestovního ruchu (tzv. destinační management) jednotlivých přirozených turistických destinací a provázanost „jádro – periferie“ (Mariánské Lázně – Mariánskolázeňsko)²⁴. O rozvoj cestovního ruchu se snaží různé subjekty více méně izolovaně. Na jedné straně veřejnoprávní subjekty (města, obce, dobrovolný svazek obcí Mariánskolázeňsko, CHKO Slavkovský les...) na straně druhé samotné lázeňské a hotelové společnosti (např. i prostřednictvím Zájmového sdružení právnických osob MEDISPA či Svazu léčebných lázní ČR). Poptávku lázeňské klientely tvoří tradiční zejména německá a česká klientela. Dlouhodobě roste zájem ze strany ruské klientely. Každoročně navštíví Mariánské Lázně přibližně 200 000 hostů. Průměrná doba pobytu je přibližně 7 dní. Z dlouhodobého hlediska je návštěvnost Mariánských Lázní stabilní. Trh cestovního ruchu je ovlivněn zejména lázeňskými a hotelovými společnostmi působícími v Mariánských Lázních (např.: Léčebné lázně Mariánské Lázně, a. s. - Danubius Hotels Group, Falkensteiner Hotels & Residences, cestovní kanceláře jako Spa Travel, s. r. o. a další). Mariánské Lázně byly zapojeny do iniciativy / projektu Lázně v srdci Evropy²⁵.

Lázně Kynžvart jsou přirozenou součástí tzv. lázeňského trojúhelníku Karlovy Vary – Mariánské Lázně – Františkovy Lázně. Město Lázně Kynžvart má pestrou historii a hlavní atraktivitu cestovního ruchu tvoří: státní zámek Kynžvart s golfovým areálem, lázeňství (minerální prameny Richard, Viktor a Helena a lázeňská zařízení s bazénem a specifickým mikroklimatem), římskokatolická farnost s kostelem sv. Markéty, historická památka nárožního domu New York, zřícenina středověkého hradu, židovský hřbitov s posledním chebským katem. Přírodní atraktivitou je Chráněná krajinná oblast Slavkovský les s blízkou Národní přírodní rezervací Kladské rašeliny (v blízkosti které se nachází architektonicky vysoce atraktivní zástavba v alpském stylu). V roce 1877 byly otevřeny první hotely v lázeňské čtvrti, a již v první sezóně se zde ubytovali mimo jiné např. belgická královna, dále princ Talleyrand de Sagan a baron Nathaniel Rotschild. Bydlel zde i král Wilhelm III., král holandský s chotí a princeznou. V únoru 1924 trávil dovolenou v Mariánských Lázních a okolí tehdejší ministr zahraničí Dr. Beneš a ministři Švehla, Bechyně, Stříbrný a Dr. Kramář. V letech 1933 a 1936 pobýval v Kynžvartu španělský král Alfons. Marketingovým potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu může být i rodák F. J. Habermann – muzikant a filosof. Ve městě je řada ubytovacích zařízení. Nejvýznamnějším subjektem cestovního ruchu jsou Léčebné lázně Lázně Kynžvart s. p. Nachází se zde i další menší zařízení (hotely, penziony). Léčebné lázně se řadu let specializovaly na dětskou klientelu (pacienty). Klientela byla tradičně de facto pouze česká, přímo vázaná na systém veřejného zdravotního pojištění. V současné době nabízí lázeňská společnost své služby i dospělým i samoplátcům. V Česku, resp. Střední Evropě, je velké množství lázeňských míst, a proto je třeba se specializovat a nabízet vysoce kvalitní (nejlépe jedinečné) lázeňské a léčebné produkty (i zahraniční

²⁴ Koncepce pro udržitelný cestovní ruch v období ekonomické krize v příhraničí (2013): Karlovy Vary: Institut pro trvale udržitelný rozvoj, o. s. [Dostupné z www.karlovyvary.cz]. 144 s.

²⁵ Tento záměr nabízí vysoký potenciál spolupráce (zejména v marketingu) lázeňských míst z česko-bavorsko-saského příhraničí, avšak v současné době není života schopný (komunikace mezi subjekty, konkurence...)

klientele), a tím si zajistit konkurenceschopnost. Příležitostí pro rozvoj cestovního ruchu je i atraktivní urbanismus (architektura) tvořená různými celky (např. zámecký areál, lázeňská část, architektura socialistického realismu – SORELA).

Výše uvedené příklady významných turistických atraktivit mohou být důvodem pro návštěvu regionu. I menší sídla nabízí zajímavé atraktivity cestovního ruchu:

Obec Drmoul nabízí potenciál v podobě řady kulturně-společenských akcí a zejména atraktivit bývalého vojenského cvičiště (rozhledna, naučné stezky Panský vrch a Cech Sv. Víta s odkazy na pestrou minulost obce, vč. židovské). Marketingově lze využít osobnosti spjaté s Drmoulem: Norbert Frýd (Český prozaik, dramatik, kulturní publicista, autor psychologických novel, povídek, exotických románů, detektivek, cestopisných reportáží, historického románu a autobiografické kroniky své rodiny. Isaac Mayer Weis – Wise byl významným rabínem a reformátorem.

Návštěvník Dolního Žandova může navštívit místní atraktivity spojené zejména s tématem Sudet (cenná venkovská architektura – Salajna) či Železnou oponou (příležitostí je areál tankové střelnice). V cestovním ruchu lze (marketingově) využít i potenciál týkající se židovské minulosti v obci i regionu či různých pověstí (viz Čertův kámen a pověst o hradu v Horním Žandově). V obci nabízí podnikatelé i služby v oblasti terapií při jízdách na koni či různé masáže a relaxačních pobyty, jež tvoří potenciál pro užší provázanost s blízkými lázněmi a pro rozvoj venkovského cestovního ruchu. Návštěvníci mohou navštívit atraktivity při naučné stezce z Úbočí do Podlesí (kaple, prameny...).

Bude-li návštěvník v obci Stará Voda, může navštívit místní atraktivity spojené zejména s tématem Sudet (místní část Vysoká, tj. kostel, naučné informační tabule), či Železnou oponou (vrch Dyleň).

V obci Tři Sekery je vysokým potenciálem nejen zachovaná příroda a atraktivní krajina (malebnost, rybníky), ale zejména minulost. Prvním tématem je středověké hornictví (těžba měděných rud, pozůstatky v podobě výsypek, vodních kanálů), farní kostel se sochou hornického patrona archanděla Michaela (před kostelem) z roku 1717, jež byla převezena ze zaniklé obce Cechu Svatého Víta roku 1762 (informační naučné tabule, stezky). Na území obce se nachází celá řada drobných sakrálních staveb (křížky, Boží muka)²⁶. Druhým tématem je zejména Železná opona (zachovaná rota pohraniční stráže Slatina, příběhy o ostraze hranice a jejím překračování²⁷).

Obec Velká Hleďsebe má díky suburbanizačnímu příměstskému charakteru vysoký potenciál pro rozvoj volnočasových aktivit pro místní obyvatele i návštěvníky z okolních sídel (např. koupaliště Riviera, možnost realizace koncertů apod.).

²⁶ Atraktivním lákadlem pro rozvoj cestovního ruchu jsou osobnosti. Marketingově zajímavé může být, že hraniční tachovský les patřil knížeti Windischgrätzovi.

²⁷ Např. příběh o „akci kámen“, kdy v dobách socialismu byla na území obce vytvořena falešná hranice a falešná americká úřadovna.

Nachází se zde pseudorománský kostel sv. Anny, jež může rovněž sloužit řadě kulturně-společenských akcí. Existuje zde síť pěších turistických tras a cyklotras. Potenciálem je rovněž objekt, jež kdysi sloužil společenským akcím (sál, kino). Tento objekt je však třeba kompletně zrekonstruovat (nutné je počítat s budoucími provozní náklady – ne/ziskovost).

Vlkovice s částí Martinov jsou z urbanistického hlediska okrouhlíce. Je třeba tento charakter chránit a využít jako příležitost pro venkovské formy cestovního ruchu v provázanosti na přítomnost turistických atraktivit v okolí.

Obec Valy nabízí rovněž atraktivitu spojené zejména s tématem Sudet (příkladný urbanismus roztroušené zástavby podél staré obchodní cesty, ukázky původní hrázdlené architektury, pomníky, křížky). Marketingově lze využít pro rozvoj cestovního ruchu i různé pověsti²⁸ a příběhy o životě v minulosti²⁹. Obcí vede i naučná stezka.

Obci Trstěnice dominuje farní kostel sv. Víta, jehož nejstarší část (sakristie) je odhadována na počátek 13. století. Původní kaple se zvonící byla postupně přestavována až do dnešní podoby (pozdní baroko s rokokovým interiérem bohatě zdobeným nástěnnými malbami). Velký kostel vybízí ke konání řady kulturně-společenských akcí. Atraktivitou je rovněž lovecký zámek zvaný Berchen-Bogen s interiérem vyzdobeným mnoha loveckými trofejemi a lustry z paroží, který nechala roku 1877, u lesa Rosenkranz (asi 1 km jihovýchodně od Trstěnic), postavit chodovoplánská vrchnost. Zámek je však v soukromém majetku a není veřejně přístupný. V okolí se nachází další zámky, což nabízí specifické téma atraktivit cestovního ruchu. Na území obce Trstěnice se nachází bývalé vojenské cvičiště, jež nabízí vysoce atraktivní terén pro konání řady akcí (Rally Cross, Enduro Cross, Cross-Country, Off-road, a. d.). Je zde i vysoký potenciál pro akce konané vojenskou technikou (veteráni, současná, mezi/národní³⁰). Vždy je však třeba brát ohled na cennou přírodu tohoto území (viz kapitola 2.1.1.3) a přísně koordinovat pohyb techniky a zejména návštěvníků. Bývalé vojenské cvičiště zasahuje do sousední obce Drmoul a tak návštěvník může navštívit i naučné stezky Panský vrch a Cech Sv. Víta s odkazy na pestrou minulost obce, vč. židovské) i blízkou rozhlednu.

²⁸ Např. pověst o tom, jak kníže Metternich často navštěvoval výletní hostinec (objekt mlýna) kvůli hezké hostinské, či pověst o Čertově díře (Teufelslohe) a pověsti o čertovi (V tomto zákoutí obce bydlel muž, který se tu schovával před čertem, kterému se před lety upsal. Léta utíkala a čertu se stále nedařilo muže nalézt. Když jednoho dne vstoupil do poustevnickovy chýše "rohatý", muž ho ihned poznal podle koňského kopyta. Čert však nepoznal hledanou duši. Poustevník se vylekal a prchl do lesa. To čerta rozzlobilo, pochopil, kdo mu utíká a rozběhl se za ním. Dostihl ho v místech "Čertovy díry". Od těch dob se lidé těmto místům vyhýbali. Vyprávělo se ovšem také, že čert sice muže chytil na opačném místě obce, zvaném Stell-Lohe, ale byl donucen jeho zbožností ho propustit.).

²⁹ Např. vyprávění o „prknech mrtvých“ a způsobu pohřbívání v minulosti apod. Zajímavostí může být i příběh o železniční zastávce (vystoupení neúspěšných olympioniků z vlaku).

³⁰ Po vzoru velice atraktivní akce „Bahna“ (jež každoročně pořádá Nadace pozemního vojska AČR v lokalitě Bahna u Strašic u Rokycan), či dnů NATO v Ostravě.

Výzkumy České centrály cestovního ruchu dokazují, že zahraniční návštěvníci nechtějí trávit dovolenou v turistické „enklávě“, ale mají zájem o poznání regionu, života místních lidí a místních produktů.³¹ Proto je zde potenciál pro hlubší provázanost nabídky volnočasových aktivit pro různé cílové skupiny ze zdrojových oblastí nejen blízkých lázeňských míst. Cestovní ruch je třeba rozvíjet koncepčně ve spolupráci všech zainteresovaných subjektů. Je nutné rovněž mobilizovat existující kapacity (např. využití dopravních spojů viz kapitola č. 2.1.2.4, ubytovacích zařízení apod.). Zámek Kynžvart je součástí Hradní stezky (Burgenstraße: Mannheim – Praha), okolí je rovněž provázáno na Česko-bavorský geopark, dálkovou cyklotrasu Euregia Egrensis a Zelený pás Železné opony (European Green Belt). Důležité je, zaměřit se na kvalitu poskytovaných služeb. Cestovní ruch je globální záležitostí a konkurenceschopná destinace musí „těžit“ z místních jedinečností (které nelze jinde okopírovat).

2.2 Prostředí a očekávaný budoucí vývoj

Prostředí je ovlivněno zejména nejvýznamnějšími vnějšími faktory: strukturou financování obcí (rozpočtovým určením daní), legislativními změnami, politickými změnami na všech hierarchických úrovních. Očekávaný budoucí vývoj těchto vnějších faktorů lze konstatovat jako nejistý či nestabilní.

Dobrovolný svazek obcí Mariánskolázeňsko je partnerem projektu „Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností“ (reg. č.: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001). Nositelem tohoto projektu je Svaz měst a obcí ČR.

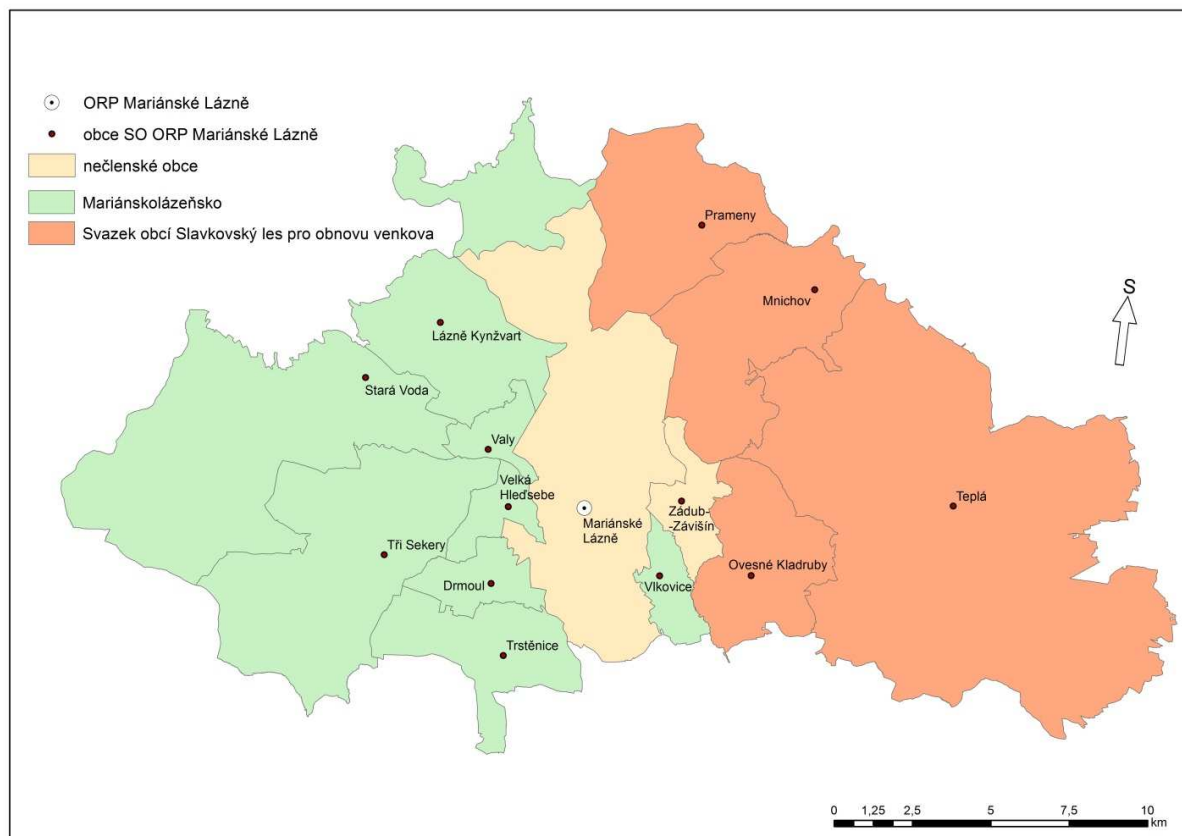
Tento projekt je zařazen jako samostatná aktivita svazku „Meziobecní spolupráce“, viz příloha 1, resp. 2. Výstupem tohoto projektu je m. j. Strategie území správního obvodu ORP Mariánské Lázně v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a přeshraniční spolupráce (příloha projektového listu Meziobecní spolupráce). Dílčí projektové záměry této Strategie, z neformální platformy meziobecní spolupráce obcí a měst správního obvodu ORP Mariánské Lázně, doplňují tuto strategii.

Ve správním území ORP Mariánské Lázně v současné době působí dva dobrovolné svazky obcí: Mariánskolázeňsko a Svazek obcí Slavkovský les pro obnovu venkova (obrázek 3). Odborný tým Svazu měst a obcí ČR vyhotovil Analýzu činnosti dobrovolných svazků obcí v území správního obvodu obce s rozšířenou působností Mariánské Lázně, která doporučuje integraci dosud nečlenských obcí v území

³¹ Společná přeshraniční marketingová koncepce (2013): Karlovy Vary: Institut pro trvale udržitelný rozvoj, o. s. [Dostupné z www.karlovyvary.cz]. 236 s.

správního obvodu ORP Mariánské Lázně do dobrovolného svazku obcí Mariánskolázeňsko.

Obrázek 3 Dobrovolné svazky obcí ve správním obvodu obce s rozšířenou působností (ORP) Mariánské Lázně

Zdroj: Svaz měst a obcí ČR (2014)

Snahou Svazu měst a obcí ČR je podpora rozvoje meziobecní spolupráce i v plánovacím období EU 2014 – 2020. Příležitostí je vznik „regionálních managementů“ při jednotlivých správních obvodech obcí s rozšířenou působností. Svaz měst a obcí ČR má, nejen díky tomuto projektu, velkou vyjednávací pozici, která bude mít vliv na budoucí reformy (např. diskutována jsou témata podílu z rozpočtového určení daní i pro dobrovolné svazky obcí, profesionalizace personálních kapacit regionálního managementu apod.). Přestože se jedná o záměry a vize, lze konstatovat, že geografické vymezení správního obvodu ORP Mariánské Lázně představuje přirozený celek (spádovost) a meziobecní spolupráce v tomto území má smysl bez ohledu na výsledky záměrů Svazu měst a obcí ČR.

2.3 Revize stávajících opatření

Dosavadním rozvojovým dokumentem byla Aktualizace strategického dokumentu dobrovolného svazku obcí Mariánskolázeňsko³². Dobrovolný svazek obcí realizuje řadu rozvojových projektů samostatně nebo i ve spolupráci s různými partnery.³³ V souladu se stanovami poskytuje „servis“ svým členům i jiným subjektům v rámci tzv. regionálního managementu,³⁴ ale i při rozvoji komunitního života a pospolitosti v celém regionu.

2.4 Vývoj při tzv. nulové variantě

Nulová varianta by znamenala neaktualizaci rozvojových záměrů dobrovolného svazku obcí, stagnaci.

2.5 Souhrn výsledků klíčových analýz (SWOT analýza)

Silné stránky	Slabé stránky
• Atraktivní geografická poloha v rámci střední Evropy (sousedství s Německem, lázeňský trojúhelník) • Atraktivní příroda a krajina (minerální prameny, CHKO Slavkovský les, Český les) • Lázeňství (L. Kynžvart, M. Lázně) • Existující infrastruktura cestovního ruchu (atraktivita, kapacity, turistické trasy...) • Dopravní infrastruktura vyššího řádu (silnice, železnice, letiště) • Dopravní systémy EgroNet, IDOK	• Vnější periférie v rámci České republiky a Karlovarského kraje • Nízká kupní síla obyvatel • Velké množství nevyužitých objektů a areálů (vojenské, zemědělské, občanské vybavenosti, obytné, atd.) • Nedostatek investorů • Nedostatečná mezisektorová spolupráce na úrovni obcí i v rámci mikro/regionu (marketing, projekty) • Nedostatečné využití potenciálu inovací a vývoje ve všech sektorech • Negativní demografický vývoj

³² Aktualizace strategického dokumentu dobrovolného svazku obcí Mariánskolázeňsko (2012): Karlovy Vary: Institut pro trvale udržitelný rozvoj, o. s. [Dostupné z <http://www.marianskolazensko.org/dokumenty/>]. 121 s.

³³ Výroční zprávy dobrovolného svazku obcí Mariánskolázeňsko [Dostupné z <http://www.marianskolazensko.org/dokumenty/>].

³⁴ Zejména dotační management při zpracování žádostí o dotace, administraci a komplexní vedení projektů, sdílení zkušeností mezi obcemi a regiony (přenos know-how a dobrých příkladů).

• Zajímavá historie (Sudety, Železná opona, vojenství) • Blízkost hierarchicky vyšších sídel (M. Lázně, Cheb – služby, úřady, kultura, školy, zdravotnictví...) • Dostatečná kapacita školek a škol • Etablovaný svazek obcí (regionální dotační management) • Tradiční odvětví (lázeňství, lesnictví, zpracování čediče, zemědělství...) • Nemovitosti pro podnikání i bydlení • Pozitivní příklady („tahouni“, firmy) • Pozitivní prezentace svazku (komunitní akce, občasníky...) • Dostatečné kapacity technické infrastruktury (sítí), fungující systém odpadového hospodářství	• Nепrovázanost cestovního ruchu M. Lázní se svým okolím • Tranzitní doprava (kamionová) • Nedostatek finančních prostředků obcí (rozpočtové určení daní, závislost na dotacích) • Nedostatečné mezinárodní dopravní propojení M. Lázní a L. Kynžvart (zdrojové oblasti návštěvníků) • Nevyužitý potenciál letiště M. Lázně • Nedostatečná péče vlastníků o své nemovitosti (estetika) • Každoročně se měnící veřejná doprava (pokles počtu spojů, nezastavování dálkových spojů v Lázních Kynžvart) • Černé skládky, odpadky v krajině, podél komunikací • Zemědělská politika (likvidace tradičního zemědělství, produkce...) • Zábor zemědělského půdního fondu • Málo prvků proti erozi (remízky) • Stav komunikací a technické infrastruktury (sítí) • Šíření invazivních rostlin • Stav civilní obrany • Zábor zemědělského půdního fondu (nový „asfalt/beton“ v krajině)
--	---

Příležitosti	Hrozby
• Užší spolupráce „jádro – periferie“ (M. Lázně – Mariánskolázeňsko) • Regionální management (meziobecní spolupráce, servis obcím, dotační management, koncepční rozvoj) • Společný profesionální destinační management cestovního ruchu • Rozvoj cestovního ruchu: lázeňství / venkovský / vojenský / myslivecký / přírodě šetrný. Zejména formy organizované, hromadné • Přeshraniční spolupráce (Německo) • Budování image zdravého regionu s výbornou polohou v Srdci Evropy • Hospodářská činnost obcí a měst • Rozvoj malého a středního podnikání (vč. diverzifikace podnikatelských aktivit, pestrost i specializace) • Mezisektorová spolupráce, vč. tvorby podnikatelských inkubátorů, přenosu technologií, inovací, vědy, výzkumu, tvorby klastrů atd. • Integrace nabídky služeb v rámci mikroregionu, zajištění standardů kvality života na venkově. • Trvalá pravidelná celotýdenní taktová veřejná doprava (vč. přeshraniční, dálkové)	• Nepříznivý demografický vývoj • Politika ČR a EU (zemědělská, sociální,...), neustálé změny... • Závislost obcí a měst na vnějších finančních zdrojích (rozpočtové určení daní, dotace) • Světová konkurence (cestovní ruch, zpracovatelský průmysl, služby...) • Kvalita práce českých firem (preciznost, záruky, odpovědnost) • Nedostatečná péče vlastníků o své nemovitosti (technický stav, vzhled, využití) • Zajištění kvality životního standardu na venkově (služby, školství...) • Útlum železniční a veřejné dopravy • Každoroční změny a nedostatečný marketing veřejné osobní mezi/národní dopravy • Zhoršování stavu komunikací a technické infrastruktury • Nedostatečná údržba (péče) o vybudované hodnoty (majetky) • Nekoncepční rozvoj (aktivity) • Majetko-právní vztahy (nemovitosti) • Krach/přestěhování firem

• Rozvoj železniční dopravy (odlehčení přetížených silnic), rozvoj letecké dopravy v Mariánských Lázních • Vybudování obchvatů obcí a měst • Využití obnovitelných zdrojů energií (např. odpady z lesnictví a zemědělství) • Zvýšení vztahu obyvatel k obci/regionu prostřednictvím kulturně-společenských akcí • Rozvoj spolkové činnosti • Zvýšení atraktivity intravilánu a extravilánu obcí (krajinotvorba) • Ochrana zemědělského půdního fondu (využívat existující objekty/areály před výstavbou nových), podpora retenční schopnosti krajiny, boj s erozí („neasfaltovat“, remízky, atd.) • CHKO Český les (Biosférická rezervace UNESCO)	• Stagnace/úpadek zemědělství • Vzhled krajiny (odpadky, krajina ladem, krajinný ráz, zábor půdy novou výstavbou) • Neochota ke spolupráci • Přeceňovaný význam cestovního ruchu (křehkost odvětví, mzdy) • Nárůst kriminality
---	--

3 Vize a základní strategické směřování

V této kapitole je popsána základní logika intervence. Následně je konkrétně popsána vize a vrcholové cíle strategie, včetně zdůvodnění a předpokládaného dopadu jejich naplnění.

3.1 Logika intervence, hierarchie cílů strategie

Jak již bylo uvedeno v kapitole 2.1, strategie je široce zaměřená na komplexní rozvoj dobrovolného svazku obcí. Proto musí být vrcholové cíle co nejobecnější a otevřené, aby mohly zahrnout všechny potřeby svazku.

3.2 Vize a globální cíl strategie

Vize je popis žádoucího budoucího stavu, kterého chceme prostřednictvím realizace strategie dosáhnout. Jedná se o dopad naplnění globálního cíle. Vztahuje se na strategii jako celek. K naplnění vize by mělo dojít ve střednědobém či dlouhodobém horizontu (což nemusí být bezprostředně po ukončení realizace strategie). Vize byla definována formou sloganu, který může proklamovat cíl rozvojových aktivit.

Vize:

Mariánskolázeňsko – kvalitní místo pro život i podnikání

Globální cíl je konkretizovaný (jasný, faktický a srozumitelný) popis budoucího stavu, jehož prostřednictvím bude naplněna stanovená vize. Jedná se o souhrn výsledků a dopadů strategických cílů. Vztahuje se na strategii jako celek. Podobně jako u vize by mělo dojít k naplnění globálního cíle ve střednědobém či dlouhodobém horizontu (což nemusí být bezprostředně po ukončení realizace strategie).

Globální cíl:

Rozvoj Mariánskolázeňska

3.3 Strategické cíle strategie

Strategické cíle představují popis budoucího stavu v jednotlivých dílčích oblastech řešeného problému, jejichž prostřednictvím bude naplněn globální cíl. Jedná se o souhrn výsledků a dopadů příslušných specifických cílů. Každý strategický cíl se vztahuje k určité části strategie. K naplnění strategických cílů by mělo dojít na konci realizace strategie, případně v krátkodobém až střednědobém horizontu.

- A. Technická infrastruktura a vybavenost
- B. Kvalitní život a životní prostředí
- C. Efektivní a kvalitní svazek obcí

4 Popis cílů v jednotlivých strategických oblastech

V této kapitole jsou detailně popsány specifické cíle a opatření vedoucí k jejich naplnění, a to v členění podle jednotlivých strategických cílů.

4.1 Název a popis specifického cíle, dopady jeho naplnění

Specifické cíle obsahují popis výstupů konkrétních opatření a aktivit, případně popis žádoucího cílového stavu. Každý specifický cíl se vztahuje k danému strategickému cíli. K naplnění specifických cílů dochází v návaznosti na realizaci konkrétních aktivit v průběhu realizace strategie. Na konci realizace strategie jsou naplněny všechny specifické cíle.

A. Technická infrastruktura a vybavenost

A.1 Technická infrastruktura

A.2 Občanská vybavenost, vzdělávání a sociální služby

A.3 Podnikání, inovace, zaměstnanost

B. Kvalitní život a životní prostředí

B.1 Ochrana životního prostředí

B.2 Volný čas

B.3 Cestovní ruch

C. Efektivní a kvalitní svazek obcí

C.1 Vnitřní rozvoj

C.2 Vnější rozvoj

C.3 Finanční zdroje

4.2 Přehled a popis opatření

Opatření jsou nástrojem implementace strategie. Jejich prostřednictvím jsou naplňovány jednotlivé cíle nejnižší úrovně (specifické cíle). Opatření mohou mít podobu projektů, investic a finančních nástrojů, poskytování informací, vzdělávání apod. Opatření se mohou dále dělit na činnosti, dílčí činnosti, úkoly atd. K naplnění jednotlivých opatření dochází v průběhu realizace strategie, na konci realizace strategie by měla být naplněna všechna opatření. Opatření jsou popsány formou seznamu projektů (příloha č. 1) a konkrétních projektových listů (příloha č. 2).

4.3 Výsledky a výstupy realizace jednotlivých opatření (aktivit), indikátory

Výsledky, výstupy a indikátory jsou součástí dílčích projektových listů (příloha č. 2).

5 Implementace strategie

V této kapitole je popsán způsob realizace (implementace) strategie. Zejména je popsán systém řízení implementace včetně implementační struktury, přehled plánovaných aktivit a jejich časový harmonogram. Dále tato kapitola obsahuje informace o financování, systému monitorování i hodnocení strategie a systému řízení rizik.

5.1 Implementační struktura a systém řízení implementace strategie

Dobrovolný svazek obcí se řídí při své činnosti svými stanovami. Nositelem a gestorem implementace strategie je statutární představitel dobrovolného svazku obcí. Orgány svazku projednají min. 1x ročně plnění této strategie a dojde k její aktualizaci (změny ve strategii). Řídící struktura, tj. role a odpovědnost (případně pravomoci jednotlivých aktérů) jsou uvedeny přímo v jednotlivých projektových listech (příloha č. 2). Personál dobrovolného svazku obcí zajišťuje realizaci aktivit s ohledem na vnější faktory (možnosti financování, politické priority, atd.).

5.2 Plán realizace aktivit

Plán realizace aktivit je znázorněn v příloze č. 1. V případě možnosti získání dotačních prostředků, na některé projektové záměry, však musí nositel projektu jednat operativně s ohledem na výzvy konkrétních dotačních titulů k předkládání žádostí o dotace. Dobrovolný svazek obcí realizuje individuální a integrované projekty, jejichž nositelem je svazek sám, jednotliví členové či externí subjekty (vč. partnerů svazku).

5.3 Časový harmonogram

Implementace strategie je shodná s plánovacím obdobím EU 2014 – 2020. Konkrétní harmonogramy obsahují jednotlivé projektové listy (příloha č. 2).

5.4 Rozpočet a zdroje financování

Souhrnný rozpočet pro implementaci strategie je uveden v příloze č. 1 a jednotlivě i u dílčích projektů (příloha č. 2 s jednotlivými náklady, možnými zdroji financování apod.). Rozpočty, resp. aktivity u jednotlivých projektů však musí být přizpůsobovány aktuálním podmínkám (např. inflaci, podmínkám dotačních titulů, možnostem spolufinancování atd.). Finanční zdroje svazku tvoří:

- členské příspěvky obcí
- dotace
- vlastní hospodářská činnost
- zůstatek hospodaření minulých let

Finanční zdroje obcí a měst lze rovněž šetřit prostřednictvím spolupráce obcí. Dobrovolný svazek obcí je partnerem projektu zaměřeného na tuto problematiku³⁵. Příležitostí pro eliminaci finanční závislosti na vnějších zdrojích je vlastní hospodářská činnost.

5.5 Systém monitorování a evaluace realizace strategie

Způsob monitorování implementace strategie, tj. systém průběžného sledování a vyhodnocování postupu realizace strategie z hlediska dosahování jejích cílů bude probíhat prostřednictvím projednání orgány svazku min. 1x ročně (aktualizace). Na konci sledovaného období (tj. 2020, resp. 2021) je doporučeno zrealizovat vyhodnocení (evaluaci) implementace strategie.

5.6 Systém řízení rizik a předpoklady realizace strategie

Rizika pro realizaci strategie jsou zejména politická či ekonomická, tj. ovlivňující financování projektových záměrů (rozpočtové určení daní, dotační politika aj.). Dalším rizikem jsou zejména časové a personální kapacity dobrovolného svazku obcí, proto může být pro implementaci strategie využito externích specializovaných subjektů. Strategie se může flexibilně přizpůsobovat aktuálním podmínkám procesem aktualizace.

6. Postup tvorby strategie

6.1 Autoři strategie a zúčastněné strany

Autorem strategie je Mgr. Richard Štěpánovský³⁶. Na vzniku strategie se dále podíleli (připomínkování):

- Mariánskolázeňsko (regionální a dotační management)

6.2 Popis postupu tvorby strategie

Strategie byla zpracována v souladu s Metodikou přípravy veřejných strategií³⁷. Tvorba strategie zahrnovala zejména následující kroky:

- Analýzu existujících rozvojových dokumentů a plánů všech obcí svazku

³⁵ Dobrovolný svazek obcí Mariánskolázeňsko je partnerem projektu Svazu měst a obcí České republiky „Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností“, [Dostupné z www.marianskolazensko.org, www.obcesobe.cz].

³⁶ Obory: ekonomická a regionální geografie, politická a regionální geografie. Profesní specializace na přeshraniční spolupráci, regionální rozvoj, dotační management a organizaci cestovního ruchu.

³⁷ Metodika přípravy veřejných strategií (2012): Praha: Ministerstvo financí ČR (zhotovitel: Praha: Ernst & Young, s. r. o.). 116 s. [Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Microsites/verejne-strategie/Uvodni-strana>].

- Expertní hloubkové rozhovory s představitelem obcí
- Zpracování situační a SWOT analýzy
- Tvorba návrhové části
- Projednání pracovní verze a zapracování připomínek
- Projednání a schválení valné hromady

7 Přílohy

1. Seznam jednotlivých opatření (projektových záměrů)
2. Projektové listy